

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยได้แบ่งรายละเอียดของการศึกษาเป็น 6 ตอนดังนี้

1. ความหมายของการแนะแนว
2. ความหมายของการแนะแนวอาชีพ
3. วัตถุประสงค์ของการแนะแนวอาชีพในโรงเรียนประถมศึกษา
4. หลักการแนะแนวอาชีพในโรงเรียนประถมศึกษา
5. การบริหารงานแนะแนวอาชีพในโรงเรียนประถมศึกษา
6. ปัญหาและอุปสรรคในการจัดโครงการแนะแนวอาชีพในโรงเรียน

ความหมายของการแนะแนว

อนันต์ อนันตรังสี (2514: 1) อธิบายความหมายของการแนะแนวว่าคือบริการอย่างหนึ่ง ที่โรงเรียนจัดขึ้น เพื่อช่วยเหลือนักเรียนแต่ละคนให้รู้จักตนเองเป็นอย่างดี รู้ถึงความสามารถและขอบเขตแห่งความสามารถของตน ตลอดจนรู้ถึงโอกาสและช่องทางต่าง ๆ ที่จะใช้ความสามารถที่ตนมีอยู่ให้เกิดประโยชน์ต่อตนเองและสังคมที่ตนอาศัยอยู่ให้มากที่สุด เท่าที่จะมากได้

ปราณี เถลิงผล (2515: 2) สรุปว่าการแนะแนว คือ การช่วยให้แต่ละคนได้มีพัฒนาการอย่างเต็มที่ทั้งในด้านการศึกษาล่าเรียน การเลือกและการประกอบอาชีพ ตลอดจนพัฒนาการในด้านส่วนตัวของเด็กด้วย

สุรินทร์ สรสิริ (2517: 11) อธิบายว่า การแนะแนว เป็นกระบวนการของผู้มีวุฒิภาวะสูง มีประสบการณ์มาก ให้ความช่วยเหลือแก่ผู้ต้องการความช่วยเหลือ ให้เข้าใจตนเอง ปรับตนเองให้เข้ากับสถานการณ์แวดล้อม รวมทั้งใช้สมรรถภาพที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์ที่สุด ทั้งต่อตนเองและสังคม

ดวงเดือน พิศาลบุตร (2522: 11) ให้ความหมายของการแนะแนวว่าคือ กระบวนการที่จะช่วยให้นักเรียนรู้ช่องทาง ที่จะใช้ความสามารถของคนที่มียู่ให้เป็นประโยชน์ต่อตนเองและสังคมให้มากที่สุด และรู้จักเลือกหรือตัดสินใจได้อย่างฉลาด มีเหตุผล และถูกต้อง นอกจากนี้การแนะแนวยังช่วยให้นักเรียนรู้จักแก้ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นได้อย่างเหมาะสม สามารถปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมและสถาบันต่าง ๆ ได้เป็นอย่างดี สามารถดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

วัชร ทรัพย์มี (2523: 3-4) ให้ความหมายของการแนะแนวว่าเป็นกระบวนการช่วยเหลือบุคคลให้เข้าใจตนเองและสิ่งแวดล้อม เพื่อให้เขาสามารถนำตนเองได้ เช่น ตัดสินใจได้ว่าจะศึกษาต่อด้านใด ประกอบอาชีพด้านใด หรือแก้ปัญหาอย่างไร และสามารถปรับตัวได้อย่างมีความสุข เพื่อความเจริญก้าวหน้าในชีวิต ได้พัฒนาตนเองให้ถึงขีดสุดในทุกด้าน

จำเนียร ช่างโชติ (2524: 5) ให้ความหมายของการแนะแนวว่า หมายถึง กระบวนการช่วยเหลือบุคคลแต่ละคน (เอ็กต์บุคคล) ให้รู้จักเข้าใจตนเอง โลกที่เขาอยู่ และบุคคลอื่น ๆ ที่เขาเกี่ยวข้องกับตัว ให้สามารถช่วยตนเองหรือนำตนเองได้อย่างฉลาด สามารถพัฒนาตนเองอย่างเต็มที่ในทุกด้าน สามารถนำศักยภาพของตนมาใช้ให้เป็นประโยชน์ต่อตนเองและสังคม สามารถดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมอย่างมีความสุข

สุภาพรณ โคตรจรัส (2524: 23) กล่าวถึง ความหมายของการแนะแนวว่าหมายถึง กระบวนการทั้งหลายที่ประกอบด้วยกิจกรรมหรือบริการต่าง ๆ ที่จัดทำต่อเนื่องกันภายในโรงเรียน มีเป้าหมายที่จะช่วยให้นักเรียน เข้าใจตนเองและสิ่งแวดล้อม เผชิญปัญหา และปรับตัวได้อย่างเหมาะสม สามารถพัฒนาตนเองอย่างเต็มที่ ซึ่งกิจกรรมหรือบริการดังกล่าวประกอบด้วยงาน 5 บริการดังนี้

1. บริการศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับตัวเด็ก (Individual inventory service)
2. บริการสนเทศ (Information service)
3. บริการให้การปรึกษาเชิงจิตวิทยา (Counseling service)
4. บริการจัดวางตัวบุคคล (Placement service)
5. บริการติดตามผล (Follow-up service)

สำหรับบริการให้การปรึกษาเชิงจิตวิทยานั้นถือกันว่าเป็นบริการที่สำคัญที่สุด เป็นหัวใจของการแนะแนว

จากคำจำกัดความต่าง ๆ ของ "การแนะแนว" ดังกล่าวข้างต้น อาจสรุปความหมายของการแนะแนวได้ดังนี้คือ

การแนะแนวเป็นกระบวนการทั้งหลายที่ประกอบด้วยกิจกรรมหรือบริการต่าง ๆ ซึ่งจัดขึ้นอย่างต่อเนื่องภายในโรงเรียน เพื่อที่จะช่วยให้นักเรียน เข้าใจตนเองและสิ่งแวดล้อม สามารถนำตนเองได้ สามารถเผชิญปัญหาและปรับตัวได้อย่างเหมาะสมและสามารถพัฒนาตนเองให้ถึงขีดสุด

ความหมายของการแนะแนว ในแนวคิดของนักการศึกษาต่างประเทศได้นิยามความหมายและลักษณะการแนะแนวไว้ดังนี้

คลิฟฟอร์ด อี อีริคสัน (Clifford E. Erickson 1970: 10) ได้อธิบายว่าการแนะแนวเป็นโครงการที่จัดขึ้นเพื่อให้นักเรียน ให้อำนาจกับตนเองให้เข้ากับสถานการณ์ปัจจุบัน และช่วยให้นักเรียนรู้จักวางโครงการอนาคตให้เป็นไปตามความสนใจและความสามารถ รวมทั้งให้สอดคล้องกับความต้องการของตนเอง

โรเบิร์ต เอช แนพ (Robert H. Knapp 1973: 5) สรุปว่าการแนะแนวเป็นกรรมวิธีที่ซับซ้อนที่ช่วยให้ความต้องการของนักเรียนประสบผลสำเร็จ ช่วยให้นักเรียนได้เข้าใจตนเอง รู้จักเลือกและปรับตัวทั้งในด้านการเรียน สังคม ความประพฤติ อารมณ์ สุขภาพ อาชีพ รวมถึงการใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ การแนะแนวเป็นกรรมวิธีหรือกระบวนการที่เปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ และเป็นกระบวนการที่ต้องการทำติดต่อกัน เพราะความเจริญเติบโตของเด็ก

เลสเตอร์ เอ็น ดาวน์นิง (Lester N. Downing) อธิบายว่า การแนะแนวเป็นกระบวนการที่จัดขึ้นโดยกลุ่มบุคคล ซึ่งได้รับการฝึกอบรมเป็นพิเศษ เพื่อช่วยเหลือบุคคลในการปรับตัว และส่งเสริมให้บุคคลได้พัฒนาตนเองให้ถึงขีดสุด

ฮอช บี อิงลิช และ แชมเปียน อิงลิช (Horce B. English and Champion English) อธิบายว่า การแนะแนวเป็นกระบวนการช่วยเหลือให้บุคคลสามารถเลือก ตัดสินใจ เรื่องต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสมเพื่อเขาจะได้ประสบความสำเร็จในชีวิต

แครอล เอช มิลเลอร์ (Carroll H. Miller) อธิบายว่า การแนะแนวเป็น กระบวนการช่วยเหลือบุคคลรู้จักตนเองและรู้จักสิ่งแวดล้อม เพื่อให้บุคคลสามารถตัดสินใจและ วางแผนอนาคตของตนเองได้อย่างเหมาะสม (Horce B. English and Champion English, Carroll H. Miller. อ้างถึงใน วัชรวิ ทรัพย์มี 2520: 3-4)

อาเธอร์ เจ ไจนส์ (Arthur J. Jones 1980: 4) กล่าวว่า การแนะแนว หมายถึง การที่บุคคลหนึ่งได้ให้ความช่วยเหลือบุคคลอีกคนหนึ่ง โดยมุ่งหมายจะช่วยให้บุคคลนั้น เจริญงอกงามสามารถรับผิดชอบตนเองอย่างดีที่สุด บริการแนะแนวมีขอบเขตรอบคลุมไปถึง โรงเรียน ครอบครัว วงการธุรกิจ โรงงานอุตสาหกรรม โรงพยาบาล วงการปกครอง หรือ แม้แต่ที่คุมขัง หรืออาจสรุปได้ว่า "การแนะแนวเกิดขึ้นทุกหนทุกแห่งที่ต้องการความช่วยเหลือ และมีบุคคลที่สามารถจะให้ความช่วยเหลือได้" (Arthur J. Jones อ้างถึงใน จริมศรี เพ็ชรกุล 2529: 26)

วิลเลียม เอ็ม พรอคเตอร์ (William M. Proctor 1983: 142) ได้อธิบาย ความหมายของคำว่า "การแนะแนว" คือ บริการที่จัดขึ้นเพื่อช่วยเหลือนักเรียนทั้งที่เป็นราย บุคคลและเป็นกลุ่ม ทั้งที่ยังศึกษาเล่าเรียนอยู่ในโรงเรียนและที่ออกจากโรงเรียนไปแล้ว เพื่อช่วยให้เขาสามารถปรับตัวได้ดีที่สุด และรู้จักตัดสินใจในการเลือกอาชีพ นันทนาการ สุขภาพ และการสังคมได้อย่างเหมาะสมที่สุด

จะเห็นว่าทั้งนักการศึกษาของไทยและนักการศึกษาต่างประเทศได้ให้ความหมายของ การแนะแนว เป็นที่สอดคล้องและคล้ายคลึงกัน ซึ่งพอสรุปได้ดังนี้ การแนะแนว คือ กระบวนการ ในการให้ความช่วยเหลือแก่บุคคลแต่ละคน เกี่ยวกับการช่วยให้รู้จักและเข้าใจตนเอง ช่วยให้ ได้ ให้ความสามารถปรับตัวเองให้เข้ากับบุคคลและสภาพแวดล้อมได้เป็นอย่างดีซึ่ง ช่วยให้มีความ สามารถตัดสินใจได้อย่างรอบคอบ ถูกต้อง และเหมาะสม ตลอดจนสามารถแก้ปัญหาของตนเอง ได้อย่างฉลาด รวมทั้งช่วยให้สามารถปฏิบัติตนให้เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวมหรือสังคมได้อย่าง เต็มที่

ความหมายของการแนะแนวอาชีพ

อนุพงศ์ สุขเกษม (2527: 52-53) ได้กล่าวไว้ว่า การแนะแนวอาชีพเป็นกระบวนการอย่างหนึ่งที่มุ่งเน้นช่วยเหลือให้บุคคลมีความสามารถในการเลือกประกอบอาชีพได้อย่างเหมาะสมกับความถนัด ความสามารถ และความสนใจของตน ตลอดจนการช่วยเตรียมบุคคล เพื่อการประกอบอาชีพ การช่วยให้บุคคลมีทัศนคติที่ดีต่ออาชีพ และช่วยให้บุคคลสามารถพัฒนาอาชีพของตน

ประसार ทิพย์ธारा (2520: 15-16) กล่าวว่า การแนะแนวอาชีพ หมายถึง กระบวนการในการช่วยเหลือให้บุคคลมีความสามารถในการเลือกอาชีพ การเตรียมตัวเพื่อประกอบอาชีพ การเข้าทำงาน การช่วยทำให้เกิดความก้าวหน้ามั่นคงในอาชีพ หรือเลื่อนวิทยฐานะหลังจากที่ได้เข้าประจำทำงานแล้วให้มีทัศนคติที่ดีต่ออาชีพของตน

จำเนียร ช่างโชติ (2524: 20-22) กล่าวว่า การแนะแนวอาชีพ หมายถึง กระบวนการที่ช่วยเด็กมีพัฒนาการทางอาชีพ ช่วยให้แต่ละคนได้เลือกอาชีพได้เหมาะสมและถูกต้อง เช่น รู้จักโลกของงานอาชีพ เลือกอาชีพได้เหมาะสมกับความสามารถของตน รู้จักคัดลิจใจเลือกอาชีพอย่างฉลาด รู้จักเตรียมตัวเพื่อประกอบอาชีพ รู้จักปรับตัวได้ดีในการทำงาน และหาความเจริญก้าวหน้าในการงานที่ตนประกอบ และมีความสามารถในการแก้ปัญหาต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับอาชีพของตน

ศูนย์แนะแนวการศึกษาและอาชีพ กรมวิชาการ (2531: 3) การแนะแนวอาชีพเป็นกระบวนการที่ช่วยให้นักเรียนรู้จักตนเอง รู้โลกของอาชีพอย่างกว้างขวาง รู้วิธีวางแผน และสามารถคัดลิจใจอย่างเหมาะสมกับสภาพของตน และความเป็นไปได้ของสภาพแวดล้อม ตลอดจนการมีประสบการณ์ในงาน เพื่อฝึกฝนนิสัย คำนิยม และทักษะในการทำงาน มองเห็นลู่ทางในการประกอบอาชีพ และรู้จักเตรียมตัวสำหรับประกอบอาชีพ รวมทั้งรู้วิธีในการปรับปรุงตนเอง เพื่อให้ประสบความสำเร็จความก้าวหน้าในชีวิตและการงานต่อไป

ขริวแนะแนว (2529: 13) กล่าวว่า การแนะแนวอาชีพ เป็นกระบวนการหนึ่งเพื่อช่วยเหลือบุคคล

1. รู้จักและเข้าใจตนเองอย่างลึกซึ้งทุกด้าน คือ สติปัญญา ความสามารถ ความถนัด ความสนใจ และอุปนิสัยใจคอว่าเหมาะกับงานหรืออาชีพใด

2. รู้จักและเข้าใจโลกของงานอาชีพต่าง ๆ และองค์ประกอบของงาน เช่น ลักษณะของงานอาชีพ คุณสมบัติของผู้ประกอบอาชีพ เงินเดือนหรือรายได้ ความมั่นคงในงาน โอกาสก้าวหน้าในงาน สภาพปัจจุบันและแนวโน้มของตลาดแรงงานในอนาคต สำหรับงานอาชีพต่าง ๆ
3. รู้จักเลือกและตัดสินใจเลือกงานอาชีพอย่างฉลาดถูกต้องเหมาะสมกับอัธยาศัย
4. รู้จักตัดสินใจเลือกอย่างฉลาดในการเข้ารับการศึกษาและมีกิจกรรมในวิชาชีพต่าง ๆ
5. ได้มีโอกาสพัฒนาบุคลิกลักษณะของคนให้เหมาะกับงานอาชีพ เช่น ความอดทน ความรับผิดชอบ ความซื่อสัตย์ ความขยันหมั่นเพียร ความตรงต่อเวลา ความร่วมมือในการทำงาน ฯลฯ
6. ได้มีโอกาสสัมผัสกับงานอาชีพต่าง ๆ ตามความเหมาะสมกับวัย และ
7. สามารถปรับคนให้เข้ากับงานอาชีพ จนประสบผลสำเร็จและมีความสุขในงานอาชีพของตน

สรุปความหมายของการแนะแนวอาชีพ หมายถึง กระบวนการให้ความช่วยเหลืออันบุคคลในการเลือกอาชีพ การเตรียมตัวเพื่อประกอบอาชีพ การเข้าทำงาน และการได้มีความเจริญก้าวหน้าในการงานที่ทำนั้น

วัตถุประสงค์ของการแนะแนวอาชีพในโรงเรียนประถมศึกษา

การแนะแนวอาชีพ เป็นวิธีการหนึ่งที่ใช้ส่งเสริมแนวความคิดทางอาชีพได้ เพราะการแนะแนวอาชีพ เป็นกระบวนการช่วยเหลือบุคคลให้รู้จักตนเองและได้ข้อมูลเกี่ยวกับอาชีพ คมเพชร ฉัตรสุกกุล (2521: 30) ได้เห็นว่า จุดมุ่งหมายในระดับประถมศึกษามุ่งให้นักเรียนเข้าใจเรื่องอาชีพที่ถูกต้องตามกฎหมายทุกอาชีพว่า เป็นสิ่งที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิต การสนใจเฉพาะเรื่องชั้นสูงนั้นไม่น่าเป็นความสนใจที่ดี การแนะแนวอาชีพในระดับประถมศึกษานี้จะมีจุดมุ่งหมายที่สำคัญ คือ

1. เพื่อพัฒนาความนึกคิดในเรื่องการยอมรับตัวเอง
2. เพื่อให้นักเรียนเข้าใจถึงเรื่องความต่อเนื่องของการเปลี่ยนแปลง

3. เพื่อพัฒนาความสำนึกเกี่ยวกับเรื่องการทำงานในส่วนที่เกี่ยวกับจุดมุ่งหมายของการทำงานและการตอบสนองความต้องการของบุคคล
4. เพื่อพัฒนาแนวความคิดที่เป็นอิสระต่อตนเอง
5. เพื่อให้เข้าใจว่าครอบครัวและเพื่อนมีอิทธิพลต่อเจตคติและค่านิยมของบุคคลในการเลือกอาชีพ
6. เพื่อช่วยนักเรียนในการสำรวจอาชีพ พิจารณาความสามารถ ความสนใจ ตลอดจนพัฒนาคุณลักษณะของตนเอง ได้แก่ ความขยัน อดทน รับผิดชอบ ซื่อสัตย์ ประหยัด สามัคคี ความมีเหตุผล และปรับตัวในทางที่ดีขึ้น
7. เพื่อช่วยให้นักเรียนมองเห็นความสัมพันธ์ของอาชีพต่าง ๆ
8. เพื่อเปิดโอกาสให้นักเรียนได้รับประสบการณ์อย่างเต็มที่ในเรื่องอาชีพประเภทต่าง ๆ
9. เพื่อช่วยสร้างนิสัยที่ดีในการทำงาน และเรียนรู้ที่จะทำงานร่วมกับผู้อื่น
10. เพื่อพัฒนาเจตคติที่ดีต่ออาชีพทุกชนิดที่เป็นประโยชน์คือสังคม
11. เพื่อให้รู้ปัญหาในการเลือกอาชีพ
12. เพื่อให้นักเรียนที่ไม่มีโอกาสเรียนต่อได้รับข้อมูลเกี่ยวกับอาชีพในสังคม

นอกจากนี้โรงเรียนประถมศึกษายังสามารถส่งเสริมการพัฒนาการอาชีพได้อีก โดยการเสนอข้อมูลเกี่ยวกับอาชีพให้นักเรียนทราบ เนื่องจากนักเรียนอาจได้ข้อมูลที่คลาดเคลื่อน และไม่ครบถ้วนจากหนังสือ วิทยุ โทรทัศน์ คำบอกเล่าของพ่อแม่และเพื่อน ซึ่งทำให้นักเรียนมีความรู้และเจตคติที่ไม่ถูกต้อง ฉะนั้นการเสนอข้อมูลทางอาชีพจึงมีความจำเป็นสำหรับการแนะแนว ฮอพพอค (Hoppock 1967: 351-353) ได้สรุปจุดมุ่งหมายของการเสนอข้อมูลทางด้านอาชีพแก่นักเรียนประถมศึกษาดังนี้

1. เพื่อให้เด็กมีความมั่นคงทางจิตใจเพิ่มขึ้น
2. เพื่อส่งเสริมความอยากรู้อยากเห็นของเด็ก
3. เพื่อสนับสนุนให้เด็กมีเจตคติที่ดีต่ออาชีพที่เป็นประโยชน์
4. เพื่อเพิ่มความรู้ด้านอาชีพให้แก่เด็ก

5. เพื่อช่วยวางรากฐานการเลือกอาชีพในภายหน้า
6. เพื่อช่วย เหลือ นักเรียนที่ออกจากโรงเรียนกลางคันและกำลังหางานทำ
7. เพื่อช่วย เหลือนักเรียนที่กำลังจะเลือก เข้าศึกษาต่อในโรงเรียนมัธยมศึกษาประเภทต่าง ๆ
8. เพื่อให้เด็กที่ต้องการเงินรู้จักวิธีหาเงิน

หลักการแนะแนวอาชีพในโรงเรียนประถมศึกษา

อนุพงษ์ สุขเกษม (2527: 52-53) กล่าวว่า การแนะแนวอาชีพมีหลักการสำคัญ ๆ ดังนี้

1. การแนะแนวอาชีพเป็นกระบวนการต่อเนื่อง การเลือกอาชีพเป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นในระยะยาวและค่อยเป็นค่อยไป ดังนั้นควรจะเริ่มการแนะแนวอาชีพ ตั้งแต่เด็กอยู่ในวัยประถมศึกษาต่อเนื่องขึ้นไปในระดับมัธยมศึกษา และจนกระทั่งถึงระดับอุดมศึกษา ในการแนะแนวอาชีพแต่ละระดับนั้นเราจะต้องคำนึงถึงวัยและความพร้อมของเด็ก กล่าวคือในระดับประถมศึกษาเด็กยังไม่ถึงวัยที่จะเลือกงาน หรือทำงานทั้งยังไม่สนใจเรื่องอาชีพมากนัก แต่เป็นวัยที่เราควรจะต้องปลูกฝังทัศนคติที่ดีต่ออาชีพต่าง ๆ ให้เกิดขึ้น ให้เด็กรู้ว่าอาชีพต่าง ๆ เช่น ช่างนา ช่างไร่ แม่ค้า พ่อค้า แพทย์ ครู ฯลฯ เป็นอาชีพสุจริต และงานสุจริตทุกอย่างเป็นงานที่มีเกียรติ ครั้นถึงระดับมัธยมศึกษาและอุดมศึกษา เด็กมีอายุมากขึ้นและเริ่มมองเห็นความจำเป็นในการเลือกอาชีพ หรือการประกอบอาชีพ เราก็ควรวางโครงการแนะแนวอาชีพ โดยการจัดหางานให้กว้างขวางและสลับซับซ้อนมากยิ่งขึ้นตามลำดับ

2. การแนะแนวอาชีพ เป็นกระบวนการที่ต้องอาศัยข้อมูล

- 2.1 ข้อมูลเกี่ยวกับตัวนักเรียน ในการแนะแนวอาชีพแก่นักเรียนนั้นเราจำเป็นต้องอย่างยิ่งที่จะต้องเข้าใจในตัวนักเรียนอย่างลึกซึ้ง โดยการอาศัยข้อมูลจากตัวนักเรียนในทุก ๆ ด้าน ที่มีอิทธิพลต่อการเลือกอาชีพของนักเรียน ข้อมูลเหล่านี้เราอาจเก็บรวบรวมได้ด้วยวิธีการหลาย ๆ อย่าง เช่น การสังเกต การสัมภาษณ์ การใช้แบบสอบถาม การบันทึกประวัติ พฤติการณ์ การทดสอบต่าง ๆ การสำรวจความสนใจในอาชีพ เป็นต้น เมื่อได้ข้อมูลเกี่ยวกับตัวนักเรียนในด้านต่าง ๆ ดังกล่าวแล้ว เราจึงสามารถช่วยให้นักเรียนได้รู้จักและเข้าใจตนเองในการเลือกประกอบอาชีพอย่างเหมาะสม

2.2 ข้อมูลเกี่ยวกับอาชีพ การแนะแนวอาชีพ เป็นกระบวนการที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจในเรื่องของอาชีพ ดังนั้นข้อมูลเกี่ยวกับอาชีพจึงเป็นส่วนสำคัญที่ช่วยให้นักเรียนสามารถตัดสินใจเลือกประกอบอาชีพได้อย่างถูกต้อง ข้อมูลเกี่ยวกับอาชีพต้องครอบคลุมในทุก ๆ ด้าน เช่น ลักษณะของอาชีพ สภาพแวดล้อมเกี่ยวกับอาชีพนั้น คุณสมบัติต่าง ๆ ของผู้ประกอบอาชีพ ประเภทของงานอาชีพต่าง ๆ สถานศึกษาอบรมเพื่อการประกอบอาชีพ แนวโน้มของการมีงานทำหรือความต้องการแรงงาน แหล่งหางาน เป็นต้น

2.3 ข้อมูลอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น ข้อมูลเกี่ยวกับสถานการณ์ทางเศรษฐกิจของประเทศ ข้อมูลเกี่ยวกับทัศนคติ และค่านิยมของสังคม ข้อมูลเกี่ยวกับการพัฒนาตนเองให้เข้ากับสภาพแวดล้อม เป็นต้น

3. การแนะแนวอาชีพ เป็นกระบวนการที่ต้องการความร่วมมือจากทุก ๆ ฝ่าย การจัดบริการแนะแนวอาชีพในสถานศึกษาจำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือจากบุคลากรทุกฝ่ายในสถานศึกษานั้นและหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนความร่วมมือของชุมชนในท้องถิ่นที่สถานศึกษานั้นตั้งอยู่ จึงจะทำให้งานแนะแนวอาชีพเกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลครอบคลุมในทุกด้าน

4. การแนะแนวอาชีพ เป็นกระบวนการที่มุ่งให้บุคคลตัดสินใจด้วยตนเอง โดยยึดถือหลักในเรื่องของการให้บุคคล เป็นผู้กำหนดชีวิตของตน

5. การแนะแนวอาชีพ เป็นกระบวนการที่ช่วยเหลือบุคคลอย่าง เป็นระบบต่อเนื่องกัน ดังนี้

5.1 ช่วยให้ผู้คลุรู้จักตนเอง ว่าตนมีความถนัด ความสามารถ ความสนใจ และบุคลิกอย่างไร เพื่อจะเลือกอาชีพได้อย่างเหมาะสมกับตน

5.2 ช่วยให้ผู้คลุรู้จักข้อมูลทางอาชีพอย่างกว้างขวางในทุก ๆ ด้าน

5.3 ช่วยให้ผู้คลุรู้จักตัดสินใจเลือกอาชีพได้อย่างถูกต้องเหมาะสม

5.4 ช่วยให้ผู้คลุได้มีโอกาส ศึกษา ฝึกฝนอบรม หรือสัมผัสเกี่ยวข้องกับงานอาชีพต่าง ๆ ตามความเหมาะสม เพื่อให้เกิดทักษะ ความสามารถที่จะออกไปประกอบอาชีพได้

5.5 ช่วยให้บุคคลมีงานทำหลังจากสำเร็จการศึกษา หรือให้มีการศึกษา ฝึกฝนอบรมเพิ่มเติม เพื่อการประกอบอาชีพในอนาคต

5.6 จัดให้มีการติดตามและประเมินผล เพื่อการปรับปรุงแก้ไข

อาภา ถนัดช่าง (2529: 22-23) กล่าวว่า การแนะนำอาชีพมีหลักการที่ว่า หากบุคคลได้ศึกษาหรือทำงานที่ตรงกับความถนัด ความสนใจ และอุปนิสัยใจคอแล้ว เขาย่อมมีความสุขและสามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพกว่าการที่ต้องปฏิบัติงานในสิ่งที่ไม่ชอบไม่ถนัด หรือไม่เหมาะสมกับอุปนิสัยของคน

ฉะนั้นการแนะนำอาชีพไม่ใช่การหางานให้ผู้ว่างงานเท่านั้น แต่จะต้องจัดคนให้เหมาะกับงาน รวมทั้งการเสริมสร้างเพิ่มพูนประสิทธิภาพในการทำงานอีกด้วย มิฉะนั้นจะเป็นปัญหาคนล้นงาน ซึ่งมีอยู่มากแล้วในหน่วยงานหลายแห่งขณะนี้ ดังนั้นในการแนะนำอาชีพ จะต้องคำนึงถึงหลักดังต่อไปนี้คือ

1. การแนะนำอาชีพเป็นการพัฒนาคนให้มีความสามารถและมีโอกาสใช้ศักยภาพของตนอย่างเต็มที่ ในการผลิตงานที่จะก่อให้เกิดประโยชน์แก่สังคม และทำให้บุคคลนั้นเกิดความสุขจากความสำเร็จในการทำงาน

2. การแนะนำอาชีพเป็นกระบวนการต่อเนื่อง โดยมีขั้นตอนตั้งแต่การช่วยบุคคลให้

2.1 รู้จักตนเองว่าตนมีความถนัด มีความสนใจ มีความสามารถและบุคลิกภาพเป็นเช่นไร จะได้เลือกงานได้ถูกต้อง

2.2 รู้จักข้อมูลทางอาชีพอย่างกว้างขวางและแจ่มแจ้งว่าอาชีพต่าง ๆ มีลักษณะอย่างไร ต้องการคนที่มีคุณสมบัติอย่างไร ต้องอาศัยปัจจัยอะไรบ้างและมีทัศนคติที่คิดต่อสัมมาชีพ

2.3 รู้จักตัดสินใจเลือกอาชีพที่เหมาะสมกับตน โดยพิจารณาโอกาสความเป็นไปได้ทั้งด้านคุณสมบัติของตนเองและความต้องการด้านกำลังคนในอาชีพนั้น ๆ

2.4 ได้มีโอกาสศึกษา ฝึกฝน อบรม หรือได้สัมผัสกับอาชีพนั้น ๆ ตามความเหมาะสมกับวัย เพื่อให้เกิดทักษะความสามารถที่จะออกไปประกอบอาชีพได้ทันที หรือในบางกรณีเพื่อเป็นการสร้างพื้นฐานและเป็นการเตรียมตัวสำหรับประกอบอาชีพในอนาคต โดยมีการศึกษา ฝึกฝนเพิ่มเติม

2.5 มีงานทำหลังจากสำเร็จการศึกษา ซึ่งจะเป็นอาชีพอิสระหรืออาชีพรับจ้างแล้วแต่กรณี

2.6 ได้รับการดูแลติดตามผลหลังจากที่จบการศึกษาออกไปประกอบอาชีพ แล้วว่าบุคคลนั้น ๆ มีความสามารถเหมาะสมกับงานเพียงใด สามารถปรับตัวเข้ากับงานได้หรือไม่ ได้ทำงานตรงตามความรู้ความสามารถหรือไม่เพียงไร ควรมีการแก้ไขหรือปรับปรุงในด้านใดบ้าง ทั้งนี้ควรมีโครงการต่อเนื่องในการเพิ่มพูนความรู้ในระหว่างปฏิบัติการ (In-Service Training) ด้วยถ้าทำได้

3. การแนะแนวอาชีพแต่ละระดับ เน้นไม่เหมือนกัน ระดับประถมศึกษาควรเน้นในเรื่องการสร้างทัศนคติค่านิยมที่ถูกต้องต่ออาชีพ ความสนใจในอาชีพโดยทั่ว ๆ ไป รวมทั้งการฝึกนิสัยพื้นฐานในการทำงาน เช่น ความขยัน อดทน รักการทำงานและรับผิดชอบ

4. การแนะแนวอาชีพในปัจจุบันควรมุ่งส่งเสริมการสร้างงานทำเองหรือการประกอบอาชีพอิสระ

การบริหารงานแนะแนวอาชีพในโรงเรียนประถมศึกษา

การบริหารงานแนะแนวอาชีพในโรงเรียนประถมศึกษา เป็นกิจกรรมที่บูรณาการการเรียนการสอน ซึ่งน่าจะมีความสอดคล้องกัน ดังนี้

1. บริการสำรวจข้อมูลเกี่ยวกับตัวเด็กเป็นรายบุคคล มีการบันทึกประวัติส่วนตัว ปีคา มารดา ระดับสติปัญญา และความสนใจเป็นต้น มีการศึกษาเป็นรายบุคคลเมื่อมีปัญหาและมีพฤติกรรมที่น่าสนใจ

2. บริการสนเทศให้ความรู้ ข่าวสาร เป็นกิจกรรมประจำวันซึ่งปฏิบัติอยู่ 2 ทาง คือ ครูเป็นผู้ให้ข่าวสาร และเด็กเป็นผู้หาข่าวสารนำมาเล่า เพราะกิจกรรมนี้เป็นการแสวงหาความรู้ของเด็กอย่างหนึ่ง ครูจึงมีหน้าที่เสริมข่าวที่น่าสนใจเท่านั้น

3. บริการให้คำปรึกษา ครูประจำชั้นของโรงเรียนขนาดเล็กย่อมคุ้นเคยและรู้จักเด็กแต่ละคนเป็นอย่างดี

4. บริการจัดวางตัวบุคคล เพื่อช่วยเหลือให้เหมาะสมกับสภาพปัญหาของเด็กแต่ละคน เช่น อาหารกลางวัน เสื้อผ้า เครื่องเขียน และแบบเรียน

5. บริการติดตามผล เด็กที่ออกจากโรงเรียน มี 3 ประเภท คือ จบชั้นสูงสุดของโรงเรียน ย้ายตามผู้ปกครอง และออกกลางคัน เนื่องจากต้องติดตามผู้ปกครองไปประกอบอาชีพ ในท้องถิ่นอื่น ซึ่งกลุ่มนี้จะเป็นกลุ่มที่ติดตามผลได้ยาก

ปัญหาและอุปสรรคในการจัดโครงการแนะแนวในโรงเรียน

การจัดบริการแนะแนวหรือโครงการแนะแนวในโรงเรียนประถมศึกษาชั้นต้น สถานศึกษาทุกแห่งมุ่งให้การศึกษาและความช่วยเหลือตลอดจนหาทางมองกันและแก้ไขปัญหาด่าง ๆ ที่อาจเกิดขึ้นได้ ถ้าการจัดหรือบริหารการแนะแนวไม่ได้รับความร่วมมือหรือไม่มีปัจจัยที่ช่วยส่งเสริมงานแนะแนวให้ก้าวหน้าได้ ก็ย่อมจะให้บริการที่มีประสิทธิภาพไม่ได้เช่นกัน ปัญหาที่โรงเรียนส่วนใหญ่มักประสบอยู่ เมื่อพิจารณาแล้วเนื่องมาจากปัจจัยหลายประการ สวัสดิ์ สุวรรณอักษร (2525: 44-45) ได้ตั้งข้อสังเกตเกี่ยวกับปัญหาด่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในโรงเรียนมีลักษณะคล้ายคลึงกัน จะแตกต่างกันที่รายละเอียดและสภาพการจัดของโรงเรียนนั้น ๆ โดยสรุปมีปัญหาที่สำคัญ ดังนี้

1. ปัญหาเกี่ยวกับครูแนะแนว เช่น ครูมีชั่วโมงสอนมากเกินไป จนไม่มีเวลาทำงานแนะแนว การส่งครูมารับการอบรมแนะแนวทำให้เกิดปัญหาขาดครูในโรงเรียน การโยกย้ายครูบ่อย ๆ ทำให้แผนงานแนะแนวหยุดชะงัก การเลือกเฟ้นครูที่จะทำการแนะแนวให้ได้ผลดีนั้นทำได้ยากมากและครูไม่มีความรู้เพียงพอเกี่ยวกับสุขภาพจิตของนักเรียน
2. ปัญหาเกี่ยวกับผู้บริหาร เช่น ครูใหญ่ อาจารย์ใหญ่ ไม่มีความเข้าใจหรือไม่เห็นคุณค่าอันแท้จริงของการแนะแนว และไม่มีเทคนิคในการขอความร่วมมือ ตลอดจนไม่ได้วางแผนโครงการปฏิบัติงานที่รัดกุม ทำให้มีความขัดแย้งระหว่างระเบียบวินัยกับการดำเนินงานแนะแนว
3. ปัญหาเกี่ยวกับคณะครูในโรงเรียน เช่น ครูส่วนใหญ่ไม่ให้ความร่วมมือ ไม่มีความสามัคคีในการปฏิบัติงาน
4. ปัญหาเกี่ยวกับตัวนักเรียน เช่น นักเรียนมีความประหลาดใจไม่ตี ขอบหมี่โรงเรียนน้อย พื้นฐานการเรียนอ่อน ยากจน สุขภาพไม่ดี ไม่มีความกระตือรือร้นในการเรียน ไม่รับผิดชอบต่อตนเอง และไม่รู้จักใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์

5. ปัญหาเกี่ยวกับผู้ปกครอง เช่น ไม่ให้ความร่วมมือ เท่าที่ควร ไม่สนใจบุตรหลานของตนเองและกิจกรรมต่าง ๆ ที่โรงเรียนจัดขึ้น ผู้ปกครองมีทัศนคติที่ไม่ดีต่อโรงเรียน นอกจากนี้โรงเรียนบางแห่งสภาพแวดล้อมไม่ดี บางแห่งมีห้องเรียนไม่เพียงพอที่จะจัด เป็นห้องแนะแนวได้ และขาดงบประมาณในการจัดบริการ

นพพร พานิชสุข (2522: 54-57) มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคในการจัดโครงการแนะแนวในโรงเรียน สอดคล้องกับสวัสดี สุวรรณอักษร คือ

1. ผู้บริหารบางคนไม่เห็นคุณค่า คุณประโยชน์ที่แท้จริงของการจัดบริการแนะแนว จึงขาดการสนับสนุนตลอดจนการส่งเสริมที่ดีจากครูใหญ่ อาจารย์ใหญ่ ในด้านงบประมาณที่ใช้จ่ายบุคลากรที่ปฏิบัติงานอุปกรณ์เครื่องมือต่าง ๆ จึงทำให้บริการแนะแนวในโรงเรียนประสบปัญหาและไม่ให้ประโยชน์ที่แท้จริงแก่นักเรียน

2. ขาดการวางโครงการปฏิบัติงานแนะแนวที่รัดกุมและมีแบบแผนที่ดี จึงทำให้การดำเนินงานแนะแนวขาดประสิทธิภาพ เพราะฉะนั้นการจัดบริการแนะแนวในโรงเรียนจึงสมควรจัดให้มีโครงการปฏิบัติงานในระยะยาวและมีแบบแผนรัดกุม เพื่อก่อให้เกิดประสิทธิภาพและคุณประโยชน์อย่างแท้จริงแก่โรงเรียน

3. ขาดงบประมาณในการจัดซื้ออุปกรณ์ต่าง ๆ ในการปฏิบัติงานแนะแนว จำเป็นต้องใช้อุปกรณ์และเครื่องมือในการให้บริการแนะแนว ตลอดจนอาคารสถานที่ บุคลากร ที่จะมาสนับสนุนก็ต้องอาศัยงบประมาณที่เพียงพอ เป็นประการสำคัญ

4. ขาดครู-อาจารย์ที่สำเร็จการศึกษาสาขาแนะแนวโดยตรง โดยมากมักจะใช้ครูอาจารย์ที่อาวุโสหรือสมัครใจที่จะมาทำงานด้านแนะแนว หรือได้รับแต่งตั้งให้มาทำงานโดยถือว่า มีประสบการณ์มากเป็นพิเศษ แต่งานแนะแนวต้องการผู้ที่มีคุณสมบัติและมีประสบการณ์ในงานแนะแนวมาพอสมควรกับทั้งยังเป็นผู้ที่สำเร็จการศึกษาทางด้านนี้ โดยเฉพาะก็ย่อมจะส่งผลให้การปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น ปัจจุบันปัญหาสำคัญก็คือขาดครูอาจารย์ที่สำเร็จการศึกษาด้านแนะแนวโดยตรง

5. ปัญหาที่นักเรียนไม่เห็นคุณค่าหรือคุณประโยชน์ของบริการแนะแนวเท่าที่ควร

เนื่องมาจากผู้บริหาร ครูอาจารย์ไม่เห็นคุณค่าของการแนะแนว ขาดงบประมาณและอุปกรณ์สำหรับแนะแนว และปราศจากโครงการที่มีประสิทธิภาพ ทำให้เกิดผลกระทบต่อความรู้สึกของนักเรียนในฐานะของผู้รับบริการ เมื่อบริการที่จัดไม่อาจช่วยเหลืออะไรเขาได้ จะทำให้เกิดทัศนคติที่ไม่ดีต่อบริการหรือโครงการแนะแนวของโรงเรียนขึ้นได้ งานแนะแนวของโรงเรียนก็จะไม่บรรลุเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์อย่างแท้จริง

งานวิจัยภายในประเทศ

สุรเชษฐ จิตตะวิบูล (2526: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง "โครงการแนะแนวในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร" เพื่อศึกษาทัศนคติและความคิดเห็นเกี่ยวกับการแนะแนวในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร ของผู้บริหารการศึกษาในสำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานคร ศึกษาพิเศษ ครูใหญ่ และครูประจำชั้น หรือครูแนะแนว ผลของการวิจัยพบว่า ผู้บริหารโรงเรียนและคณะครูในโรงเรียนขาดความรู้ประสบการณ์ด้านแนะแนวที่ถูกต้อง จึงทำให้การแนะแนวของโรงเรียนขาดประสิทธิภาพไม่มีมาตรฐานเพียงพอ ดังนั้นสิ่งที่ทุกฝ่ายต้องการมากที่สุด คือให้ผู้บริหารโรงเรียนและครูได้เข้ารับการอบรมทางด้านแนะแนวที่ทางสำนักงานศึกษาจัดให้ทุกโรงเรียน ซึ่งได้สอดคล้องกับ วารุณี ธนวนนิช (2524: บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง "การศึกษาการจัดบริการแนะแนวของผู้ผ่านการฝึกอบรมวิชาการแนะแนว หลักสูตรสามเดือนของศูนย์แนะแนวการศึกษาและอาชีพ กระทรวงศึกษาธิการ" มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาการจัดบริการแนะแนวของผู้ผ่านการอบรมวิชาการแนะแนว ระดับวุฒิมัธยมศึกษา หลักสูตรสามเดือน ของศูนย์แนะแนวการศึกษาและอาชีพ กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ จำนวน 218 คน เพื่อเปรียบเทียบการจัดบริการแนะแนวด้านต่าง ๆ และเพื่อรวบรวมความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดบริการแนะแนวผลของการศึกษาปรากฏว่า ผู้ผ่านการอบรมวิชาการแนะแนว กลุ่มจัดบริการแนะแนวด้านต่าง ๆ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยกลุ่มผู้มีประสบการณ์มากกว่า 3 ปี สามารถจัดบริการแนะแนวได้มากกว่ากลุ่มผู้มีประสบการณ์น้อยกว่า 3 ปี นอกจากนี้ผู้ผ่านการอบรมวิชาการแนะแนวก็ยังให้ข้อเสนอแนะเพื่อการปรับปรุงการจัดบริการแนะแนว และส่วนมากรายงานว่า ปัญหาในการจัดบริการแนะแนวในโรงเรียน มีสาเหตุเนื่องมาจากตัวผู้แนะแนวเอง

จากการวิจัยของบุคคลทั้งสองที่กล่าวมา พบว่า สิ่งที่สำคัญอย่างหนึ่งของการแนะแนว
ในโรงเรียน นั่นก็คือ การจัดอบรมคณะครูและเจ้าหน้าที่แนะแนว เพื่อให้เขาเหล่านั้น มีความรู้
และประสบการณ์เพียงพอ เพื่อนำไปจัดบริการแนะแนวในโรงเรียนจะทำให้การแนะแนวในโรงเรียน
นั้นมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

นอกจากผู้ปฏิบัติงานแนะแนวจะต้องมีความรู้และประสบการณ์อย่างดีพอแล้ว ผู้ปฏิบัติงาน
แนะแนวยังต้องมีคุณลักษณะของนักแนะแนวที่ดีอีกด้วย ซึ่งเป็นสิ่งที่ผู้รับการแนะแนวพึงประสงค์จะให้
มีขึ้นในตัวของผู้ปฏิบัติงานแนะแนวเหล่านั้น ดังที่ จำรัส คังสุวรรณ (2520: บทคัดย่อ) ได้ทำ
การวิจัย เรื่อง "การศึกษาคุณลักษณะของนักแนะแนวตามความคาดหวังของผู้บริหาร อาจารย์
และนักศึกษาในวิทยาลัยส่วนกลาง" เพื่อศึกษาคุณลักษณะของนักแนะแนวตามความคาดหวังของ
ผู้บริหาร อาจารย์ และนักศึกษาในวิทยาลัยครูส่วนกลางของประเทศไทย กลุ่มตัวอย่างประชากร
ประกอบด้วย ผู้บริหาร อาจารย์ และนักศึกษา จำนวน 485 คน จากวิทยาลัยส่วนกลาง 6 วิทยาลัย
ผลการวิจัยพบว่า คุณลักษณะที่ผู้บริหาร อาจารย์และนักศึกษามีความต้องการสอดคล้องกัน ซึ่งถือเป็น
คุณลักษณะของครูที่มีความรับผิดชอบในการแนะแนว คือ มีความจริงใจในการช่วยเหลือผู้อื่น มีความ
มั่นคงทางอารมณ์ สุขุม รอบคอบ สุภาพอ่อนโยน รักษาความลับและไวใจได้ มีความสามารถในการ
ตัดสินใจในการดำเนินงาน มีความริเริ่มสร้างสรรค์ มีความสามารถในการวินิจฉัยข้อเท็จจริง เคย
ทำหน้าที่อาจารย์ฝ่ายปกครองหรืออาจารย์ที่ปรึกษามาแล้ว มีทักษะในการถาม การฟัง การพูด มีทักษะ
ในการแก้ไขปัญหา รู้กลวิธีแนะแนว มีความรู้จิตวิทยาพัฒนาการและจิตวิทยาการศึกษา เมื่อเปรียบเทียบ
คุณลักษณะของนักแนะแนวตามความคาดหวังของผู้บริหาร อาจารย์ และนักศึกษา ปรากฏว่า
นักศึกษามีความต้องการนักแนะแนวที่แต่งกายเหมาะสม มีทักษะในการใช้เครื่องมือในการแนะแนว
ทักษะในการค้นคว้าวิจัย รวบรวม เหยียดเกี่ยวกับอาชีพ การศึกษาต่อ ระบบการเรียนการสอน และมี
ประสบการณ์ในการสอนการแนะแนวและการดำเนินชีวิตมากกว่า และสอดคล้องกับ
ศักดิ์สิทธิ์ ชัดดียาสุวรรณ (2518: บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัย เรื่อง "ลักษณะผู้ให้คำปรึกษาแนะแนว
ที่พึงประสงค์ของนักเรียน โรงเรียนมัธยมแบบประสม ประเภทสหศึกษาในภาคกลางของประเทศไทย"
เพื่อสำรวจลักษณะผู้ให้คำปรึกษาแนะแนวที่พึงประสงค์ของนักเรียน ตัวอย่างประชากร คือ
นักเรียนหญิง 561 คน ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนส่วนใหญ่ต้องการผู้ให้คำปรึกษาแนะแนวที่มีลักษณะ
เป็นผู้ที่เก็บปัญหาของนักเรียนไว้เป็นความลับ เป็นผู้ใหญ่วัยกลางคน อายุเกิน 30 ปี เป็นผู้ที่มีเหตุผล
มีความรอบรู้เฉลียวฉลาด ทำหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

เมื่อหันมามองทางด้านการจัดการเรียนการสอนทุกระดับการศึกษาในปัจจุบันนี้พบว่า บริการแนะแนวในโรงเรียนมีความสำคัญและมีความจำเป็นมาก สามารถช่วยในการตัดสินใจเลือก โครงการในอนาคตของผู้เรียนรู้ โดยผู้วิจัยหลายท่านได้ศึกษาวินิจฉัยไว้ดังนี้

ปรีชา สมแก้ว (2519: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวินิจฉัยเรื่อง "ความสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติ ต่อโครงการแนะแนวของผู้บริหารระดับโรงเรียน ครูแนะแนว และครูประจำวิชา กับสภาพบริการแนะแนวในโรงเรียนมัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร" ซึ่งมีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาสภาพของบริการแนะแนวในโรงเรียนรัฐบาลระดับมัธยมศึกษา ในกรุงเทพมหานคร และนำมาเปรียบเทียบกันตามขนาดโรงเรียน ศึกษาทัศนคติของผู้บริหารระดับโรงเรียน ครูแนะแนวและครูประจำวิชาที่มีต่อโครงการแนะแนวและนำมาเปรียบเทียบกัน และเพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติกับสภาพของบริการแนะแนว ผลของการศึกษาพบว่า ส่วนมากโรงเรียนขนาดใหญ่ และขนาดกลางจัดบริการแนะแนวได้ดีกว่าโรงเรียนขนาดเล็ก ผู้บริหารระดับโรงเรียน และครูแนะแนวมีทัศนคติต่อโครงการแนะแนวไม่แตกต่างกัน และทัศนคติต่อโครงการแนะแนวของผู้บริหารระดับโรงเรียน ครูแนะแนว และครูประจำวิชาไม่มีความสัมพันธ์กับคุณภาพของบริการแนะแนว

อนันต์ สุวรรณพิ (2519: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวินิจฉัยเรื่อง "สภาพการจัดบริการแนะแนวและบทบาทของครูแนะแนวในทัศนะของครูและนักเรียนโรงเรียนมัธยมแบบประสมภาคใต้" ซึ่งมีจุดมุ่งหมายที่จะ เปรียบ เทียบทัศนะของครูและนักเรียนที่มีต่อสภาพการจัดบริการแนะแนวและบทบาทของครูแนะแนวในโรงเรียนมัธยมแบบประสมภาคใต้ ผลการวิจัยปรากฏว่า สภาพทั่วไปของการจัดบริการแนะแนวอยู่ในระดับดี โรงเรียนขนาดใหญ่วิทยาลัยจัดบริการแนะแนวดีกว่า คณะราษฎรบำรุง และ เบญจมาชูลี และครูมีความต้องการให้ครูแนะแนวช่วยเหลือนักเรียนในด้านส่วนตัวและสังคม ด้านการเลือกอาชีพ ด้านการเรียนมากกว่าความต้องการของนักเรียน

ปริญดา บุญศิลาเลิศ (2520: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวินิจฉัยเรื่อง "การทดลองใช้ชุดการแนะแนวอาชีพกับนักเรียนชั้น ม.ศ.3 โรงเรียนพนมสารคาม" พนมอดุลยวิทยา" จังหวัดฉะเชิงเทรา" มีจุดมุ่งหมายเพื่อสร้างชุดการแนะแนวอาชีพสำหรับนักเรียนชั้น ม.ศ.3 และเพื่อเปรียบเทียบว่าการแนะแนวอาชีพโดยใช้การแนะแนวอาชีพกับการแนะแนวโดยวิธีเดิมนั้นมีผลแตกต่างกันอย่างไร ผลของการวิจัยปรากฏว่า นักเรียนที่ได้รับการแนะแนวโดยใช้ชุดการแนะแนวอาชีพ มีปัญหาในการ

เลือกอาชีพทุกด้านน้อยกว่า เมื่อยังไม่ได้รับการแนะนำอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และเมื่อเปรียบเทียบกลุ่มทดลองกับกลุ่มที่ได้รับการแนะนำอาชีพโดยวิธีเดิม ปรากฏว่า นักเรียนที่ได้รับการแนะนำโดยใช้ชุดการแนะนำอาชีพ มีปัญหาในการเลือกอาชีพน้อยกว่ากลุ่มที่ได้รับการแนะนำอาชีพโดยวิธีเดิม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .01 ในทุกด้าน

หุสสดี สุประคิษฐ์ ฅ อยุธยา (2525: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง "ความคิดเห็นของนักเรียนโรงเรียนเบญจมราชาลัยที่มีต่อการแนะนำการศึกษา" มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความคิดเห็น และสำรวจความต้องการของนักเรียน โรงเรียนเบญจมราชาลัยที่มีต่อการแนะนำในโรงเรียน ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่า ได้รับประโยชน์จากการแนะนำของโรงเรียนพอควร ถึงแม้ว่านักเรียนจะไม่ได้ใช้บริการแนะนำบ่อยนัก แต่ก็คิดว่าการแนะนำเป็นสิ่งจำเป็น เมื่อมีปัญหาหรือตัดสินใจไม่ได้ ก็มาใช้บริการแนะนำและสามารถกลับไปแก้ไขปัญหาของตนเองได้ จากข้อมูลพบว่า นักเรียนต้องการให้โรงเรียนจัดบริการแนะนำในช่วงเวลาบ่าย และต้องการครูแนะนำเพิ่มมากขึ้นกว่านี้ โดยต้องการครูแนะนำเพศหญิงมากที่สุด ส่วนความต้องการของนักเรียนในเรื่องการจัดบริการแนะนำนั้น นักเรียนต้องการให้โรงเรียนจัดหาข้อมูลให้ความช่วยเหลือในการเลือกวิชาเรียนที่เหมาะสมมากที่สุด รองลงมาคือ จัดหาข้อมูลให้ความช่วยเหลือเกี่ยวกับการเลือกอาชีพและในด้านพัฒนาการตนเอง

กฤษณา จันทรวภาค (2527: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง "ผลการใช้ชุดการแนะนำอาชีพของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 กรุงเทพมหานคร" การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อสร้างชุดการแนะนำอาชีพสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 และเพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องอาชีพ กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนเทพศิรินทร์ กรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2526 จำนวน 70 คน ผลการวิจัยข้อมูลพบว่า นักเรียนที่เรียนโดยชุดการแนะนำอาชีพ มีคะแนนผลสัมฤทธิ์ในการเรียนเรื่องอาชีพสูงกว่านักเรียนที่เรียนโดยวิธีปกตಿಯ่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ควรรคิด สุนทรสิงห์ (2527: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง "การสำรวจความคิดเห็นและสภาพความเป็นจริง เกี่ยวกับการจัดบริการแนะนำในโรงเรียนประถมศึกษา กรุงเทพมหานคร" มีจุดมุ่งหมายเพื่อสำรวจความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนแนะนำและครูอื่น ๆ ที่มีต่อการจัดบริการ

แนะแนวและสภาพความเป็นจริงของการจัดบริการแนะแนวในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัด กรุงเทพมหานคร ผลจากการศึกษาพบว่า ผู้บริหารโรงเรียน คิดว่าควรดำเนินการจัดบริการแนะแนว ด้านบริการให้คำปรึกษามากกว่าครูแนะแนว ระหว่างผู้บริหารโรงเรียนกับครู (อื่น ๆ) และครูแนะแนวกับครู (อื่น ๆ) มีความคิดเห็นดังกล่าวไม่แตกต่างกัน ส่วนการจัดบริการการศึกษานักเรียน เป็นรายบุคคล บริการสนเทศ บริการจัดวางตัวบุคคล บริการติดตามผล และสภาพทั่วไปของการจัดบริการแนะแนว ผู้บริหารโรงเรียน ครูแนะแนว และครูอื่น ๆ มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน

ภิรมย์ ศรีเพชร (2527: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง "การเปรียบเทียบความต้องการ และการปฏิบัติจริงในการฝึกปฏิบัติด้านการงานและพื้นฐานอาชีพของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่หก ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดชุมพรธานี งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาเปรียบเทียบความต้องการ และการปฏิบัติจริงในการฝึกปฏิบัติด้านการงานและพื้นฐานอาชีพของนักเรียน ผลของการวิเคราะห์ข้อมูลปรากฏว่า ในการฝึกปฏิบัติด้านการงานและพื้นฐานอาชีพนักเรียนมีความต้องการในการปฏิบัติจริงสูง หากแต่ทางโรงเรียนไม่สามารถจัดกิจกรรมให้ตอบสนองความต้องการของนักเรียนอย่างเต็มที่ทั้งนี้เนื่องมาจากปัญหาและอุปสรรค เช่น การขาดแคลนครูที่มีความถนัดเฉพาะงาน คุณภาพของแปลงทดลอง เรือนเพาะชำ โรงฝึกงาน ไม่ดีเท่าที่ควร การขาดแคลนงบประมาณและขาดการประชาสัมพันธ์ให้ผู้ปกครองของนักเรียน เข้าใจจุดมุ่งหมายของหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 โดยเฉพาะกลุ่มการงานและพื้นฐานอาชีพและไม่ให้ความร่วมมือในการติดตามผลการปฏิบัติงานของนักเรียนเท่าที่ควร

จรัมศรี เพ็ชรกุล (2529: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง "ความคิดเห็นของครูสังคัมศึกษาเกี่ยวกับบทบาทของครูสังคัมศึกษาในการแนะแนวนักเรียน วัตถุประสงค์ของการวิจัย คือ เพื่อศึกษาความคิดเห็นของครูสังคัมศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา เกี่ยวกับบทบาทในการแนะแนวนักเรียนในด้านการศึกษาอาชีพและการพัฒนาบุคลิกภาพ โดยการจัดการเรียนการสอนในห้องเรียน และจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร และเพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทในการแนะแนวนักเรียนระหว่างครูสังคัมศึกษาที่มีประสบการณ์การสอนต่างกัน ผลของการวิจัยพบว่า การจัดการเรียนการสอนในห้องเรียน ครูส่วนใหญ่เห็นด้วยมาก ว่าควรปฏิบัติเกือบทุกด้าน นอกจากเรื่องสหกรณ์ ซึ่งครูเห็นด้วยปานกลางว่าควรให้นักเรียนรู้จักเลือก และตัดสินใจเลือกอาชีพในอนาคต โดยการนำชม

งานสหกรณ์ในเขตชุมชน เพื่อเป็นแบบอย่างที่ดีในการประกอบอาชีพ โดยการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร ครูส่วนใหญ่เห็นด้วยมาก ว่าควรปฏิบัติเกือบทุกด้าน นอกจากบางกิจกรรม ได้แก่การจัดกิจกรรมที่ให้ความรู้ทางวิชาการ

บัญชา สิทธิผล (2529: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง "ศึกษาการนำผลจากการเรียนกลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพไปใช้ในชีวิตประจำวันของนักเรียนที่สำเร็จการศึกษาภาคบังคับ ตามหลักสูตรประถมศึกษา พ.ศ.2521 ในจังหวัดฉะเชิงเทรา" มีจุดมุ่งหมายที่จะศึกษาและเปรียบเทียบการนำผลจากการเรียนกลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพไปใช้ในชีวิตประจำวัน และความต้องการในการศึกษาด้านวิชาชีพของนักเรียนตามตัวแปร เพศ ภูมิลำเนา และอาชีพของผู้ปกครอง ผลการวิจัยปรากฏว่า นักเรียนที่มีภูมิลำเนาอยู่นอกเมือง ได้นำผลจากการเรียนกลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพด้านงานเกษตรไปใช้ในชีวิตประจำวันมากกว่านักเรียนที่มีภูมิลำเนาอยู่ในเมือง และนักเรียนที่ผู้ปกครองประกอบอาชีพ เกษตรกรรมได้นำผลจากการเรียนกลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพด้านงานเกษตรไปใช้ในชีวิตประจำวัน มากกว่านักเรียนที่ผู้ปกครองประกอบอาชีพค้าขาย อาชีพรับจ้าง และอาชีพอื่น ๆ นักเรียนที่ผู้ปกครองประกอบอาชีพรับจ้าง ได้นำผลจากการเรียนกลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพ ด้านงานเกษตรไปใช้ในชีวิตประจำวันมากกว่านักเรียนที่ผู้ปกครองประกอบอาชีพค้าขาย และนักเรียนที่มีภูมิลำเนาอยู่นอกเมือง มีความต้องการศึกษาด้านวิชาชีพหมวดวิชาเกษตรกรรมมากกว่านักเรียนที่มีภูมิลำเนาอยู่ในเมือง

ปทุมมาศ พูนเกษม (2529: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง "ผลการใช้คู่มือการสอนกิจกรรมแนะแนวอาชีพที่มีต่อการพัฒนาวิถึภาวะทางอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 กรุงเทพมหานคร" มีจุดมุ่งหมายเพื่อสร้างคู่มือการสอน กิจกรรมแนะแนวอาชีพสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 เพื่อศึกษาผลการใช้คู่มือการสอนกิจกรรมแนะแนวอาชีพ ที่มีต่อการพัฒนาวิถึภาวะทางอาชีพ และเพื่อเปรียบเทียบวิถึภาวะทางอาชีพของนักเรียน ระหว่างการใช้คู่มือการสอนกิจกรรมแนะแนวอาชีพกับการสอนแบบปกติ ผลการวิจัยปรากฏว่า นักเรียนที่ได้รับการสอนด้วยคู่มือการสอนกิจกรรมแนะแนวอาชีพ มีวิถึภาวะทางอาชีพสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนด้วยวิธีสอนแบบปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และวิธีสอนแต่ละวิธี ทำให้นักเรียนมีวิถึภาวะทางอาชีพสูงกว่าก่อนการสอนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

อารีรัตน์ พัฒนเพ็ญ (2529: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง "ผลการทดลองให้ข้อมูลด้านอาชีพ ต่อการ เปลี่ยนทัศนคติต่ออาชีพอิสระของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบางละมุง อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี" มีจุดมุ่งหมายเพื่อทดลองเปลี่ยนทัศนคติต่ออาชีพอิสระ โดยการให้ข้อมูลด้านอาชีพด้วยการสอนตามโปรแกรมกิจกรรมแนะแนวอาชีพ แก่นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 และเพื่อ เปรียบเทียบวิธีการให้ข้อมูลด้านอาชีพโดยการสอนตามโปรแกรมกิจกรรมแนะแนวอาชีพกับการสอนโดยวิธีบรรยาย ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า คะแนนทัศนคติต่ออาชีพอิสระของกลุ่มทดลอง สูงกว่าก่อนการทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และเมื่อเปรียบเทียบคะแนนทัศนคติต่ออาชีพอิสระกับกลุ่มควบคุมพบว่า ทั้งสองกลุ่มมีคะแนนแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ศูนย์แนะแนวการศึกษาและอาชีพ กรมวิชาการ (2531: 38-39) ได้ทำการประเมินผลโครงการพัฒนาแนะแนวอาชีพในโรงเรียนประถมศึกษา จุดมุ่งหมายเพื่อเปรียบเทียบการดำเนินงาน ปี พ.ศ. 2528 และปี พ.ศ. 2530 โดยกรมวิชาการใช้แบบรายงานผลการปฏิบัติงานของโรงเรียน เพื่อให้ทางโรงเรียนโดยครูฝ่ายวิชาการ ครูฝ่ายแนะแนว หรือบุคคลอื่นที่ผู้บริหารกำหนดไว้โดยเฉพาะเป็นผู้กรอกแบบรายงานผลนี้ และได้สรุปผลออกมาว่า โรงเรียนประถมศึกษาที่อยู่ในโครงการมีความก้าวหน้าในการปฏิบัติงานทุกรายการมากขึ้นทั้งทางด้านปริมาณและคุณภาพ ซึ่งปรากฏผลเป็นที่น่าพอใจ จึงได้จัดโครงการนี้เป็นโครงการทดลองต่อเนื่องต่อไปให้ครบ 6 ปี ตั้งแต่ปีการศึกษา 2528 - 2534

สรุปงานวิจัยภายในประเทศ

งานวิจัยที่กล่าวมาส่วนใหญ่ จะให้ความสำคัญของการจัดบริการแนะแนวด้านอาชีพ และการจัดวิชาชีพในโรงเรียนเป็นอย่างมาก ดังนั้นการให้การสนับสนุนเอาใจใส่ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ย่อมมีผลส่งผลให้การจัดบริการแนะแนวอาชีพในโรงเรียนมีประสิทธิภาพและเป็นประโยชน์ต่อนักเรียนมากขึ้น ซึ่งงานวิจัยที่พบในระดับประถมศึกษาเป็นงานวิจัยเกี่ยวกับการจัดโครงการแนะแนวทั่ว ๆ ไป ไม่เน้นเฉพาะบริการใดบริการหนึ่ง เพื่อช่วยขจัดปัญหาให้กับเด็กที่สำเร็จการศึกษาภาคบังคับ และในระดับมัธยมศึกษา ในด้านการศึกษาต่อและการเลือกอาชีพ ผู้วิจัยจึงเห็นว่า ควรได้มีการศึกษาวิจัยการจัดโครงการพัฒนาแนะแนวอาชีพของศูนย์แนะแนวการศึกษาและอาชีพร กรมวิชาการ ที่จัดทดลองกับโรงเรียนในระดับประถมศึกษาอย่างละเอียด เพื่อจะได้นำมาปรับใช้เพื่อเป็นแนวทางในการแก้ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น และส่งเสริมให้การบริการแนะแนวทางด้านอาชีพแก่เด็กในระดับศึกษามีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

งานวิจัยในต่างประเทศ

เจ เอฟ แบรินครอฟท์ (J. F. Brancroft 1962) ได้ประเมิยกิจกรรมต่าง ๆ ของการแนะแนวระดับประถมศึกษา และพบว่ากิจกรรมเหล่านั้นมีประสิทธิภาพในการป้องกันปัญหาแก้ปัญหา และส่งเสริมพัฒนาการเด็ก

โรเบิร์ต แอล กิบสัน (Robert L. Gibson 1965) ได้สำรวจความคิดเห็นของครูจำนวน 208 คน จากรัฐโอไฮโอ เวสต์ เวอร์จิเนีย และอินเดียน่า ที่มีต่อการจัดโครงการแนะแนวของโรงเรียน ผลการศึกษาสรุปได้ดังนี้ ครูส่วนใหญ่เห็นว่าโครงการแนะแนวในโรงเรียนมีส่วนช่วยโดยตรงต่อโปรแกรมการเรียนการสอนในโรงเรียน แผนกแนะแนวควรเป็นผู้ชี้แจงโครงร่างของบริการต่าง ๆ ให้ครูและชุมชนทราบ ในด้านระเบียบสละสม เห็นว่าระเบียบสละสมเป็นเครื่องมือสำคัญในการศึกษาเป็นรายบุคคล ส่วนเครื่องมือทดสอบต่าง ๆ มีความสำคัญรองลงมา และในด้านการให้ข้อสนเทศทางการศึกษาและอาชีพแก่นักเรียน เป็นบริการที่สำคัญในโครงการแนะแนวของโรงเรียน

เอ็ดเวิร์ด ฟรานซิส เจนกินส์ (Edward Francis Jenkins 1971: 3030) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "An Analysis of Student, Teacher and Parent Ratings of The Guidance and Counseling Program in the Spokane, Washington Junior and Senior High school" จุดมุ่งหมายของการศึกษาเพื่อที่จะประเมินผลความมีประสิทธิภาพของโครงการให้คำปรึกษาและแนะแนวของโรงเรียนมัธยม Spokane โดยลักษณะแต่ละอย่างของการแนะแนวและการให้คำปรึกษาที่นำมาวิเคราะห์ที่มีความสัมพันธ์ในงานแนะแนว 4 ด้าน คือ

1. การแนะแนวการศึกษาและอาชีพ
2. การให้คำปรึกษาเรื่องส่วนตัว (พัฒนาตนเอง)
3. การแนะแนวการประเมินผลตนเอง
4. การให้คำปรึกษาส่งต่อไปยังผู้ชำนาญพิเศษ

ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนส่วนใหญ่ต้องการเกี่ยวกับการให้คำปรึกษาเกี่ยวกับเรื่องวิชาการอาชีพและการประเมินผลแต่ละบุคคล นักเรียนพอใจมากที่สุดที่ได้รับความช่วยเหลือจากครูทุกคนที่ให้คำแนะนำและปรึกษาทางสังคมส่วนตัวของเขา

ครูส่วนมากพอใจที่จะช่วยเหลือนักเรียน ที่มาขอคำแนะนำและให้คำปรึกษาหาหรือในด้านต่าง ๆ

ผู้ปกครองจำนวนมากให้ความเห็นว่า ทั้งตัวเขาและนักเรียนไม่เคยได้รับความช่วยเหลือจากผู้ให้การแนะแนว บุคคลของเขามีความพอใจโครงการการศึกษาต่อหลังจากจบมัธยมศึกษาตอนปลายแล้ว ครูผู้สอน ครูที่ปรึกษา ควรมีบทบาททั้งการเรียนการสอนและการแนะแนววิชาการ อาชีพ การพัฒนาบุคลิกภาพแก่นักเรียนและผู้ปกครองด้วย

อาเธอร์ เจ โจนส์ (Arthur J. Jones 1951: 557) ได้ศึกษาคุณลักษณะของผู้แนะแนวที่ดีว่า มีความจริงใจ มีบุคลิกภาพดี มีอุปนิสัยดี มีสุขภาพดี มีความมั่นคงทางอารมณ์ มีความสามารถเข้าถึงปัญหา มีความเป็นกันเอง มีความสามารถที่จะ เข้ากับบุคคลอื่นได้ มีความเข้าใจเห็นใจผู้อื่น มีสติปัญญาดี มีวัฒนธรรมทางสังคม มีความรู้และสนใจเรื่องการแนะแนว มีความเป็นผู้นำ มีทัศนคติที่ดีต่อวิชาชีพ มีความสนใจในงานแนะแนวและกิจกรรมนักเรียน มีความเข้าใจสภาพของห้องเรียน เข้าใจสภาวะของงาน และเข้าใจสภาวะทางเศรษฐกิจและสังคม

จอห์นสัน เอฟ วอลเตอร์ (Johnson F. Walter 1961: 194-195) ได้กล่าวถึงหน้าที่และความรับผิดชอบของครูแนะแนวว่า ควรมีความรับผิดชอบในโครงการแนะแนวที่ได้รับบริการดังต่อไปนี้

1. ทำระเบียบสะสมของนักเรียนแต่ละคนให้เป็นปัจจุบัน
2. ศึกษาเด็กเป็นรายกรณี รวมทั้งการประชุมพิจารณาปัญหาของเด็กร่วมกัน รับผิดชอบอื่น ๆ
3. จัดหาและรวบรวมข้อสนเทศที่เป็นปัจจุบันเกี่ยวกับการศึกษา อาชีพส่วนตัวและสังคม เพื่อให้บริการแก่นักเรียน
4. จัดปรุมนิเทศแก่นักเรียนที่เข้าใหม่ และจัดการประสานงานระหว่างโรงเรียนต่างระดับให้แก่เด็กที่จบการศึกษา
5. จัดโปรแกรมพิเศษอื่น ๆ เช่น จัดงานวันอาชีพ การศึกษานอกสถานที่และกิจกรรมอื่น ๆ เพื่อให้เด็กนักเรียนได้มีประสบการณ์ทางการศึกษาและอาชีพ
6. จัดบริการทดสอบ และแปลผลการทดสอบให้นักเรียนได้ทราบ
7. ร่วมมือกับบุคคลอื่น เพื่อช่วยเหลือนักเรียนในด้านการวางแผนการเรียน การเลือกวิชาเรียนให้สอดคล้องและเหมาะสมกับความสนใจ ความสามารถ และเป้าหมายของนักเรียนแต่ละคน

8. ให้คำปรึกษาแก่นักเรียนที่มีปัญหา
9. จัดส่งตัวนักเรียนที่มีปัญหาไปขอรับความช่วยเหลือจากผู้เชี่ยวชาญอื่น ๆ
10. ทำหน้าที่ประสานงานเกี่ยวกับการจัดวางตัวบุคคล โดยจัดหางานให้นักเรียนทำในเวลาว่าง และจัดหางานให้ทำภายหลังที่สำเร็จการศึกษาไปแล้ว

โรเบิร์ต แอล ลิกกี (Robert L. Lykke 1972) ได้ศึกษาการประสานงานระหว่าง
นักแนะแนวกับผู้บริหาร ซึ่งสรุปได้ว่า

1. นักแนะแนวกับอาจารย์ใหญ่ร่วมมือกันในการวางโครงการแนะแนวของโรงเรียน
2. นักแนะแนวปรึกษาทหารหรือกับอาจารย์ใหญ่ถึงวิธี เปลี่ยนพฤติกรรม เด็กไปสู่พฤติกรรม
ที่พึงปรารถนา
3. นักแนะแนวปรึกษาทหารหรือกับอาจารย์ใหญ่ในการจัดบรรยากาศในโรงเรียนเพื่อ
ส่งเสริมพัฒนาการเด็กทุกด้าน
4. นักแนะแนวกับอาจารย์ใหญ่ช่วยกันวางโครงการจัดอบรมบุคลากรในโรงเรียน
ให้มีความรู้ และทักษะในการทำความเข้าใจเด็ก ป้องกันปัญหา แก้ปัญหา และส่งเสริมพัฒนาการเด็ก

เจน เสน รอมม์ และแบงก์ (Jensen, Robb and Bank 1970: 162-170)

ได้ศึกษาเรื่อง ลักษณะของผู้เข้าเรียนในสาขาการแนะแนวและการให้คำปรึกษาในระดับที่สูงกว่า
ปริญญาตรี ผลการวิจัยพบว่า ผู้ที่มีอายุน้อยและมีประสบการณ์ทางด้านแนะแนวน้อย มักจะเป็นผู้ที่มี
ความรู้สึกหวั่นไหวง่ายกว่า และมีความมั่นคงทางอารมณ์น้อยกว่าผู้ที่มีอายุมาก และมีประสบการณ์
ทางด้านแนะแนวมากอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

โอ.ดี. แครนซ์เลอร์ และ โอ.อาร์. เมเยอร์ (O. D. Kranzler, and O. R.
Mayar 1966) ได้ศึกษาผลการให้คำปรึกษาที่มีต่อเด็กชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ในเรื่องสถานะทาง
สังคม โดยเปรียบเทียบกลุ่มที่ได้รับคำปรึกษาแบบพฤติกรรมนิยม (Behavioral Counseling)
กับกลุ่มที่ไม่ได้รับการให้คำปรึกษา ผลปรากฏว่า สถานะทางสังคมของกลุ่มที่ได้รับคำปรึกษาดีกว่า
กลุ่มควบคุม

หลุยส์ เอ. ควอตราโด (Luis A. Quatrado 1974) ได้ทดลองสร้างประสบการณ์เกี่ยวกับขั้นตอนการวางโครงการและการตัดสินใจแก่นักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และ 6 ชั้นละ 1 ห้องเรียน โดยใช้สัปดาห์ละครั้ง เป็นเวลาทั้งสิ้น 4 สัปดาห์ ตัวอย่างกิจกรรมที่วัด เช่น ให้เด็กอ่านเรื่องราวสมมุติของเด็กประถมศึกษาคนหนึ่งแล้ว ช่วยเด็กคนนั้นวางโครงการตารางเรียนและกิจกรรมต่าง ๆ โดยมีครูแนะแนวช่วยประสานงานและให้ข้อคิดอยู่ด้วย ผลการทดลองปรากฏว่าเด็กกลุ่มทดลองสามารถวางโครงการได้อย่างมีประสิทธิภาพกว่ากลุ่มควบคุม

ชาร์ล เอ็ม ฮอร์ด (Charl M. Hord 1954) ได้สำรวจโครงการแนะแนวในโรงเรียนของชนชาวผิวดำ รัฐมิสซูรี 30 โรงเรียน โดยสัมภาษณ์ครูใหญ่ และเจ้าหน้าที่แนะแนวของโรงเรียน ผลการสำรวจพบว่า

1. มีโรงเรียน 20 แห่ง ที่ครูใหญ่เป็นหัวหน้าในการจัดโครงการแนะแนว ส่วนอีก 10 แห่ง มีคณะกรรมการ
2. การจัดบริการแนะแนวแตกต่างกันออกไป บางแห่งมีผู้ให้คำปรึกษาประจำแต่ละชั้น บางแห่งไม่ได้แบ่งเป็นชั้น
3. ผู้ที่เป็นครูที่ปรึกษา ส่วนมากเรียนการแนะแนวเบื้องต้นมาแล้ว
4. ครูที่ปรึกษาส่วนมากสนใจศึกษาค้นคว้าหาความรู้เกี่ยวกับการแนะแนวเพิ่มเติมอยู่เสมอ
5. โรงเรียนบางแห่งจัดบริการแนะแนวในห้องครูใหญ่ บางแห่งมีสถานที่ของตนเอง โดยเฉพาะ บางแห่งก็อาศัยห้องเรียนเป็นสถานที่ทำการแนะแนว

สรุปงานวิจัยในต่างประเทศ

เมื่อพิจารณางานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งภายในประเทศและต่างประเทศจะพบว่า ส่วนใหญ่จะเป็นการศึกษางานแนะแนวทั่วไป และเป็นด้านความคิดเห็น เช่น ความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดบริการแนะแนวในโรงเรียน ความคิดเห็นด้านปัญหาและอุปสรรค ความคิดเห็นด้านคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียนที่มีต่อครูแนะแนว ความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทของครูฝ่ายแนะแนว และส่วนใหญ่ที่ผู้วิจัยรวบรวมได้จะเป็นการแนะแนวในโรงเรียนมัธยมศึกษา และอุดมศึกษา มีส่วนน้อยที่ศึกษาวิจัยงานแนะแนวในโรงเรียนประถมศึกษา และเป็นการศึกษาวิจัยเรื่องทั่วไป ส่วนการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับ

การแนะแนวอาชีพ โดยเฉพาะการศึกษาการจัดโครงการพัฒนาแนะแนวอาชีพในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดฉะเชิงเทรา นั้นโดยตรงยังไม่มีผู้ทำการศึกษา ดังนั้นผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาเรื่องนี้อย่างละเอียดโดยเน้นการศึกษาเฉพาะกรณีจังหวัดฉะเชิงเทรา เพื่อเป็นแนวทางในการแก้ไขปรับปรุงพัฒนาโครงการพัฒนาแนะแนวอาชีพให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น